

A MODERN DIVATHÖLGY ALAKJA ÉS ILLATSZEREI

A női karcsúság, a női szépség, a női fiatalság ügye a Végzet kezében volt valaha. Aki yastag bokával jött a világra, azzal is szállt sírba, akinek görbe volt a háta, hajlotthátú maradt nyolcvan évig.

MIBE KERÜL A SZÉPSÉG?

A háborúelőtti uridáma csak lelkét, csak erkölceit kozmetikázta. Külsején nem változtathatott a jóerkölcs és az illem nevében. Szeplőtlen múltú hölgyek némán túrték, hogy karjukon nagy szeplők viruljanak, sima modorú nők búsán bámulták a tükörben ráncos nyakukat. A szépség véletlen volt. A háború előtt azonban egyszerre kezükbe vették sorsukat a nők. »Ezentúl« mondták »mindenki olyan szép lesz, olyan fiatal, karcsú, amilyen *tud* és *akar* lenni«. Új korszak nyílt a nők életében. Ki tudjuk korigálni a sors sajtóhibáit.

Nagyszerű tudat ez! Nem csoda, hogy örömeinkben némi túlzásba estek *az amerikai nők*, s a statisztika szerint *évi ötvenhat millió fontot költenek szépségükre*. Szóval mégegyszer annyit, mint amennyit India gumifal, elefántagyarai, krokodilbőrei és más kincsei hoznak Angliának. Szépségét az Új-világ hölgye ép oly komo-

lyan veszi, mint »businessét« a férfi. Mivel azonban Amerika a »strapa« országa, mivel állandó lótás-futás-

Agár-álmom (Párizsi divatkarikatúra, 1910)

ban él az Új-világban mindenki, a hervadó szépséget, a lankadó energiát folytonosan frissíteni kell.

E frissítés titkairól a nagy amerikai áruházak kéthetenként esti felolvasást tartanak alkalmazottaik-

nak. Megtanítják őket a legfontosabb szépítési trükkökre, tornára, masszázusra. Igaz, hogy ezzel szemben olyan tökéletes külsőt kívánnak alkalmazottjuktól, mint szépségkirálynőjelöltjeitől a legzordabb európai zsűri. Amerikai lapokban egyre-másra olvasunk ilyen hirdetéseket: »Vékonybokájú, kékszemű, 170 centiméter magas, karcsú kisasszonyok felvételnek«.

Bizonyára Metro-Goldwyn keres statisztát új filmjéhez — gondoljuk. De tévedtünk. Egyszerű bútórúházzal reflektál Miss Gazella Lábra ...

Ugyanily szenvedélyesen ragaszkodik az esztétikához a cipőüzlet, a fűszeresbolt, a nagy iroda is. Az amerikai nő tehát nemcsak azért költ szépségére, mert hiu, hanem azért is, mert kitűnő üzlet. Női trösztigazgatótól gyári munkásnőig, minden amerikai nő költségvetésében jelentékeny összeggel szerepel a szépségápolás, a torna, a masszázs. Egy interjú során megkérdezett nő megvallotta azt is, mit fizetett bokája karcsúra operáltatásáért. »Erre az operációra csakis azért szántam magam« mondta a hölgy — nagy vállalat vezetője — »mert éreztem, hogy csúf lábam árt a karrieremnek«. Hiába, az embereket mostanság minden nap újra meg kell hódítani, s ehhez a jó alak ugyanolyan fontos, mint az ambíció, a komolyság, a tehetség.

»Igen ám, de nekem nincs pénzem ahhoz, hogy fiatal maradjak, nincs pénzem, hogy lefogyjak«, — ezt halljuk lépten-nyomon. Pedig a jólápoltság, a szépség csak harminc százalékig pénzkérdés. A többi hetven százalékot kitartás, önmagunk ismerése és egy kis intelligencia teszi. No meg lelkesedés. Utóbbinak a sírig kell tartania. Nincs felháborítóbb dolog, mint mikor a tizennégy éves kislány mamája így szól: »Nekem már nem érdemes szépnek lenni. Nagy lányom lesz hamarosan!« Persze, persze!... De ki mondja, hogy a »nagylánynak« nincs szüksége csinos, elegáns, jólkonzervált mamára s boldog-e ez a mama, ha harmincöt éves korában már »nem számít«, ha saját kortársai közt is öreg?

A fölényesen odavetett »mindegy«-ről ilyenkor derül ki, hogy bujkáló keserűség, könnyes kisebb-

rendőségi érzés rejtődzik mögötte. Ilyenkor, mikor lányosan karcsú, fényeshajú, rózsásbőrű iskolatársnők közt, elhízottan, ráncosán, őszén jelenik meg a hajdani legjobb tanuló.

ELSŐ AZ EGÉSZSÉG!

Nincs nő, aki szíve mélyén ne vágyódna azután, hogy szép legyen. Önmagát csapja be, aki ezt tagadja. Szerencsére, az önámítás kiment a divatból. Nyugodtan megvallhatjuk hát, hogy szeretnénk csinosak lenni. A tökéletes szépítőszerek, a plasztikus operációk korában: manapság tulajdonképpen csak egy valami áll ennek, útjába. Ez a valami a *kor*.

Strand!

Bármily lelkes hívői vagyunk is a testápolásnak, a kozmetikának, tisztában kell lennünk azzal, hogy nincsenek csodák. A harmincontúli asszonyból a világ legtökéletesebb orvosa, masszörje, kozmetikusa se varázsolhat tizenhatéves barna kislányt. Könnyen varáz-

zsolhat azonban jólápolt, energiái teljében lévő viruló nőt.

Ehhez mindenekelőtt *egészségesnek kell lenni*. Az elhanyagolt, de örökké visszatérő nátha, s a velejáró dagadt orr, a nem gyógyított krónikus szemgyulladás, a nem kezelt gyakori főfájás, mind, mind a szépség rovására megy. Nem is beszélve azokról a szekréciós zavarokról, amelyek olyan nyomokat hagynak rajtunk, hogy azokat a legdrágább kúra sem tünteti el. Általában — szögezzük le hamar — a testápolás *a vérkeringésnél, az emésztésnél, a belső rendnél kezdődik*. Akinek egészsége jó, akinek belső szervei tökéletesen működnek, a legegyszerűbb testápolástól is virul.

»Őszintén megmondom« címen egyszer Párizs leg-elegánsabb divathölgyei, legelőkelőbb, legelegánsabb fiatal asszonyai nyilatkoztak egy újságírónőnek szépségük titkairól. Soha egyszerűbb, primitívebb kozmetikát, de soha szentebb hitet a fogorvosban, a háziorvosban, a sportban. A leghíresebb szépasszonyok egyike például építőszerekre nem költ évi ötven pengőnél többet. Viszont naponta masszíroztatja magát, fogorvosához havonta elmegy, hogy megnézesse a fogait s étkezését a vitaminok pontos számbavevésével orvosa írja elő. Naponta tornázik: télen-nyáron úszik, sohasem tart fogyókúrát. *Gondosan számontartja testsúlyát*.

TESTSÚLY ÉS FOGYÓKÚRA

Ezzel az utolsó megjegyzéssel tulaj donképen el is árulta minden jóalakú nő titkát. Elárulta, hogy *aki vigyáz étrendjére, nincs fogyókúrára szorulva*, nem izgatja a mai nők örök »fogyjak-e, hízzak-e« problémája. Nem izgatja s nem árt külsejének a kétségbeesett, hirtelen lefogyás, amelyről a nők azt képzelik: gyönyörűek lettek tőle.

Tévednek! Félelmetesen csúfítja őket a mániákus, gyors fogyókúra. Különösen, ha fél-munkát végeztek, ha az eltűnt hájrteget nem változtatták át erős, kitartó sportolással izommá. Erre azonban a legtöbb nőnek nincs türelme, ideje, ereje. Háromhetes elszánt kop-

lalás után elgyengülve, hervadtan vágnak neki a hét-köznapnak — és a túróscsuszának . . .

Szenvedélyes evők felesleges kilóikért szívesen okolják barátaikat. »Mit csináljak, ha folyton meghívnak s jobbnál jobb vacsorákat adnak?« sopánkodik a molett pesti nő. »Nem utasíthatok vissza mindent!« Persze, hogy nem! Nincs nevetésesebb jelenség a nyilvánosan fogyókúrázó nőnél s nincs nála bosszantóbb vendég. Mélyen elkeseríti szegény háziasszonyt, mikor vendége a gondosan készített vacsorából csak két kanál húslevest, néhány narancsot fogyaszt el. Aki komoly, következetes fogyókúrát tart, nyugodtan költheti el vendégségben azt a »pluszt«, melyet a pesti nagyvacsora jelent, napközben, vagy másnap kiegyensúlyozhatja a szokottnál is kevesebb evéssel. Tévednek különben, akik azt képzelik, hogy a fogyás egyetlen titka a *koplalás*. Szó sincs róla!

NE KOPLALJ!

Az a kis *csípőkörüli hízás*, mely harmincötödik és negyvenedik születésnapjuk közt lepi és ijeszti meg a nőket, koplalással nem kezelhető. Villanyfürdővel, masszázssal és úszással — esetleg orvosilag előírt injekciókkal — azonban kitűnő eredmény érhető el.

Ez a hízás ugyanis az évekkel változó belső funkció eredménye s ép ezért *alig van köze ahhoz, amit eszünk*.

Koplalással ebben az esetben — de sok más esetben is — *csak ártunk* magunknak. Az orvosi felügyelet nélküli ostoba fogyókúrák sok ezer áldozatot szednek évente. S ó hány *idegrendszeret tesznek tönkre!*

»Négy hét alatt öt kilót fogytam... hét kilót fogytam ... tíz kilót fogytam«, mondják a nők büszkén s csakhogy mutogathassák, hány kiló hiányzik belőlük, nem alakíttatják át kibővült ruhájukat. »Ide nézz! Ez mind én voltam« mondják a derekuk és övük közt támadt ürre, a csípőjükön lötyögő ruhára a fogyókúra mániákusai s közben megfeledkeznek *arcukról, amely sárga lett és ráncos*, mint a télire eltett alma. Megfeledkeznek *jókedvükről, mely elszállt mindörökre, remek álmukról, mely eltávozott s tán soha vissza nem*

hozható többé. Csak a tűnő kilók érdeklik őket és a sport, a strapa, amelyről azt képzelik, legjobb segítőtársuk.

Pedig tévednek! *A koplaló-sportoló-fogy és régóta kiment a divatból.* Híres fogyókúrák szanatóriumok ágybafektetik tej napot vagy gyümölcsnapot tartó pacienseiket. Mozdulni sem engedik őket. Ez a két munka: *strapálás* és *koplalás* rendkívül gyengíti a szívet.

*A NÉGERSÉG DIVATJA
S A KÖLTŐ ÁLMA*

A nők azonban ezzel nem törődnek. Akár a középkori flagelláns, nem tágítanak az önkínzástól, ha bele-szerettek ...

Nem tágítanak zsarnokaiktól sem. Ezek közül legnotóriusabb a *nap*. Órákig ülnek vele szemben a strandon. »Legszebb nő a néger«, mondogatják nyáron s fehérbőrű platinaszőkék, átlátszó teint-ű vörösek szenegálira sülnek. Füttyülnek arra, hogy a barnaság a sors legszebb adományát: *hajuk és bőrük harmóniáját rabolja el.* Némán tűrik a lesülés első napjainak keserves szenvedéseit, a gyulladást, vérpiros bőrt. Mindegy nekik minden, csak divatos feketék lehessenek, csak változhassanak, csak tetőtől-talpig más színben, más alakban jelenhessenek meg félévenként, lélekzetvisszafojtó ámulatba ejtve az udvarlót, a világot.

1930 óta hiánytalanul teljesül a költő álma. Verlaine-é, aki a jövő előérzetében így zengett: »Álmodom egy nőről, akit nem ismerek ... Forró és különös, áldott nagy látomás ... Aki soha sem egy, s aki sohase más . . . Aki engem megért, aki engem szeret. . . Barna, szőke, vörös? Oh, nem tudom én, nem . . .«

Persze, hogy nem tudta ezt a költő. Maga a hölgy sem tudja, milyen lesz holnap. Színét, mozgását, kilóinak számát nem a sors határozza meg, nem a végzet, még-csak nem is önmaga — hanem Párizs, New-York és Hollywood.

Derekának, bokájának átmérőjét is e három város divatja dönti el. A karcúra operált boka azon-

ban egyelőre Amerika titka. Mindmáig csak az Egyesült Államokban operálják sikeresen a vastag bokát. Nem mindenkinek kell azonban ennyit szenvednie szépségéért. Ambícióval, kitartással, türelemmel kis szépségtökéjét maximumára emelheti mindenki. No meg persze egy kis idővel.

A NAPI SZÉPSÉGÁPOLÁS MENETRENDJE

Napi egy órát, másfelet a legelfoglaltabb nő is áldozhat külsejére.

Tízperces reggeli torna nyitott ablaknál az első remek befektetés. Különösen fontosak a *légzési gyakorlatok*. Ezeknek csodáival, titkaival, sajnos még nem vagyunk eléggé tisztában, mi szegény párezeréves történelmű európaiak. A hinduk azonban, s főleg a csodatevő yogik már ötezer éve hirdetik, hogy *a helyes lélegzés az egészség, a szépség titka*.

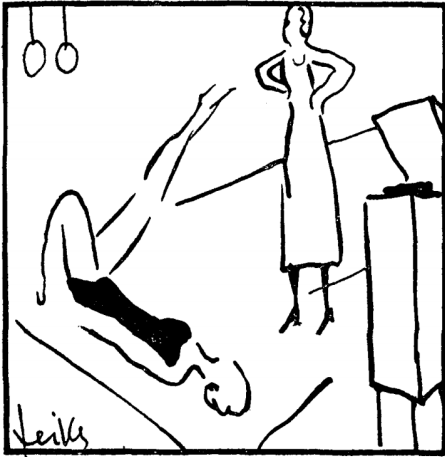
Ne tornázzunk hát a világba! Ne tornázzunk vaktában! Jó tanártól néhány óra alatt elsajátíthatjuk azokat a gyakorlatokat, amelyekre szükségünk van. S kinek nincs szüksége egyenesebb hátra, formásabb vállra, karcsúbb csípőre?! A helyes, jó tornagyakorlat a legnagyobb mértékben segít e hibákat kiköszörlíteni.

Ami utána következik: *a fürdő*, a legtöbb nő szemében *félórás ázás forró vízben*. Pedig az ilyen fürdő nem szépít, nem is frissít. Tisztítási értéke semmivel nem több, mint az ötperces fürdőé, viszont bágyaszt és álmosít. Fürödjünk *langyos vízben*! Ne féljünk a tufától, a kefé-től. Dörgöljük magunkat vérvörösre. Ez használ a bőrnek, megindítja a vérkeringést. Igazi hősnő ezután magára ereszti a *hideg zuhanyt*, nem retten vissza a felváltva hidegen-melegen folyó víztől. Persze csak, ha biztos abban, hogy bőre bírja a vizet, a szappant. Régi dolog, hogy e két jóból árt a sok a száraz bőrnek... Tudta ezt Báthory Erzsébet, történelmünk bűnösen szadista divathölgye is. Hol vérben fürdött hát, hol tejben. Utóbbival akarva pótolni a hiányzó zsírokat

A mi számunkra szerencsére sokféle *zsírpótlót* fedezett fel a kémia — mai nők legtalálékonyabb gavallérja, lovagja — felfedezte például a grasseau-toalett-tejeket, amelynek egy-két cseppje dús zsírtartalmat ad a víznek.

Eddig félórát vett igénybe a napi szépségápolás. Fogtisztításra és az arcfestésre számítunk jó húsz

Torna

percet. Az órából még tíz perc hiányzik. Szánjuk ezt a tíz percet *hajunknak*.

Letelt az óra? Letelt!... De női időszámítás szerint egy óra nem hatvan perc, hanem hetven, (innen az örök félreértés a férfiakkal, akik pontatlansággal vádolnak bennünket). Szánjuk hát a maradék tíz percet *kezünkre!* Tanuljuk meg, hogyan kell masszírozni, figyeljük meg, milyen a kezünk bőre s eszerint válaszszuk meg a krémet, melyre a kéznek szüksége van. Ne feledjük, hogy semmi sem jellemzőbb az emberre, mint a keze. Amit az arc elhallgat, nem egyszer a kéz

mondja el. Nincs kiábrándítóbb látvány, mint némely sport-lady elhanyagolt, kemény, barna keze, vagy az agyonkozmetikázott nő rosszulápolott körme. Utóbbi legcsalhatatlanabb jele a rejtett lomposágnak.

A KÖRÖMÁPOLÁS

Ideges nő sose legyen saját maga manikűrje, a köröm-ápolás a legminuciózusabb »kézimunka«. A kínaiak, akik már abban az időben ismerték a kármin-színű körömlakkot, mikor nálunk Európában nyereg alatt puhították félangolosra a bifszteket, — tisztában voltak ezzel mindenkor. Minél előkelőbb egy ókínai ház, annál több évig képezik, tanítják azokat a rabszolganőket, akik a mandarin feleségét manikürözik ... jobb-kézről, konkubináit, ... balkézről.

Akár magunk ápoljuk körmünket, akár mással ápoltatjuk, a köröm csak akkor tökéletes, ha nem feledkezünk meg arról, hogy *az olló* létezéséről (manikürözés közben) meg kell feledkeznünk. Ráspoly és fából készült bőrlételező pótolja az ollót. *Fémmel ne nyúljunk a körömágyhoz*, amely roppant érzékeny. Körmünk körül a bőrt toljuk le esténként puhító krémmel, amely nem engedi, hogy egyik manikürözéstől a másikig úgy nézzenek ki ujjaink, mint a gazverte kert.

Köztudomású, hogy a *karminszínű lakk*, mely a női divatban tíz-tizenöt évenként felüti véres fejét, nem tetszik a férfiaknak. Kisdedek megriadnak tőle, száz nő közül legfeljebb tíz szereti. Miért viseljük hát? Talpig-derék, házias, szőke nőcskék miért akarják körmükkel bizonyítani, hogy Salome temperamentuma lakozik bennük? Hagyjuk a vérpiros körmöt a keleti nőknek, akik, mióta kiszabadultak háremeikből s vígan táncolnak az ankarai bárókban, szintén megtagadják ezt a barbár divatot.

Aki a hízástól való félelmében egyórás toalettje után nem mer üres feketekávénál egyebet reggelizni, annak azt ajánljuk, egyék nyugodtan vajat, gyümölcsöt s *koplalás helyett gyalogoljon egyet*. Menjen gyalog hivatalába, vagy ha nem dolgozik, végezze bevásár-

lásait gyalog, miután jócskán lótot-futott otthon a lakásban. Jócskán, de nem céltalanul.

Jöjjünk, menjünk, mozogjunk háztartásunk ellátására, — de ne feleslegesen, ne túl sokat.

A SZÉPÍTŐ ÁLOM

A mi korunk a strapa kora. Az Északi-sarktól a Déli-sarkig örök-fáradt mosolyok ülnek karmin ajkakon. Életének főkönyvébe félelmetes álom-kinnlevőségeket jegyez fel manapság a nagyvárosi nő. Szegényke évszámra nem fekszik le idejében. Az alvásról lassan, de biztosan leszokik. Gyötrően érzi azonban az álom hiányát. Délelőtti neuraszténiás levertségben telnek. Fáradtságán ilyenkor nem segít se egy pohárka konyak, se egy csésze kávé. Rossz szövetségesünk a mesterséges stimuláns. Elpártol tőlünk, ha baj van... Elpártol, cserbenhagy. Ne bizzunk hát benne! Sokkal okosabban tesszük, ha a szépítőszer legősibbjéhez, *az alváshoz* folyamodunk, ha lefekszünk egy órára, mielőtt moziba, színházba, vacsorára megyünk. Az angol nyelv nem hiába nevezi »*beauty-sleepnek*« azt a kis alvást, amely egészen estére felüdíti, felfrissíti az embert. Fordítsunk hátat félórára halványunknak, a »Programm«-nak, pihenjünk egyet két bridzs között. Állítsuk le a kis motort, mely eszeveszetten hajt minden mai nőt.

ILLATSZEREK

Aludjunk, álmodjunk... s felébredve töröljük le magunkról a nap nyomait. Tüntessük el még a *parfömot* is, melyet nappal viseltünk. Az *esti és nappali illatszere* közt ma ugyanolyan különbséget tesz a divat, mint a délelőtti trotorkosztüm s a báliruha között. Valamint ahogy ebéd előtt nem jelenhetünk meg uszályos feketében, nem árasztathatunk déli tizenkettőkor nehéz bódító illatot. Az *elegáns nő uccai parföme* üde, vidám, erdő-mező szagú. És enyhe, enyhe, akár arcán

a rúzs, amelyből délelőtt bizonyára kevesebbet, halványabbat használ, mint este.

A legrokonszenvesebb délelőtti parfümök egyike a *lewendula*, amelyet a Mont-Blanc-környéki lavende virágból desztillálnak a franciák, olyan élesre, áthatóra, mint a friss gyümölcs illata. Az angolok mitcham-típusú levendulája sportolók kedvence. Összeolvad a napfényvel, a sportoló bőrével, mindkettő melegével és éles széna és fűszagot ad.

Van, aki ettől a friss, természetes illattól este sem tud megválni. Bálba is elviszi magával a parfüm-világ e legrokonszenvesebb, legszerényebb gyermekét.

A levendula tulajdonképpen az egyetlen virág-illat, amely époly hűségesen szolgálta a turnűrös nagymamát, mint a plöröz-kalapos mamát s a shortot viselő unokát.

A SZINETIKUS PÁRFŐM

A többi virág-parfüm eltűnt, kimúlt. Fehérbajuszú, fehérhajú volt-szerelmesek számára ma már csak *emlék*. Józan kémikusok, parfümösök szemében azonban *bázis*. Az új szintetikus-illatszer bázisa.

Pedig mekkora szerepet játszott boldog századvégi esztendőkből az *ylang-ylang*, a *gyöngyvirág*, az *ibolya*-parfüm! Baskiresev Mária »violettjétől« elbódultak imádói s a tragika Rachel *rózsavize* elbájolta a legrafináltabb párizsi orrokat is.

Lassanként azonban túrhetetlenekké váltak ezek a parfümök. Aszékfü-, viola-, rózsaillatot úgy megunták télen a nők, hogy mire kivirultak a kertek, látni se akarták szegény virágokat... Parfümvilágban beállt a krízis. Ki hitte volna, hogy a divathölgyek valaha meg-
unják a virágot?

A többi nő nem unta persze a virágot és illatát, de a többi nőnek nem volt pénze parfümre. A háborúelőtti illat nehéz kristályüvegben pihent. Az üveg selyem-és bársonytokban nyugodott, s a tok, az illat és flakonja akkora összegbe került, hogy két deka ibolyát, kevéske jázmin csak dúsgazdag udvarló helyezhetett hölgye lábai elé. A sok ezer hiú és kokett párizsi masamód,

a csinos kis grizett, az eladó lány, a »petite bourgeoise« csak akkor ismerkedett meg a parfümmel, mikor rossz útra tért. Az »erény-útján« csak rózsa nyílt, csak ibolya. Az illat más berkek felé lengedezett. Nagy és fenyegető lett volna hát a válság, ha nem pirkad épp ezidőtájt a kémia aranykorának hajnala. Fehér laboratóriumokban fiatal tudósok hajoltak bugyborékoló lombikok fölé. Illatalkatrészeikre, definiált kémiai anyagokra bontották a virágolajakat. Nem nyugodtak, amíg nem találtak hozzájuk ikertestvérien hasonló helyetteseket. Ezeket ismét összekomponálták s íme megszületett a régi-módi virágillatszer helyett *az új szintetikus parfüm*. De kik és mik ezek az utánzók, ezek a tehetséges másodszereplők, akik úgy ugranak be a rózsa-primadonna a jázmin-sztár helyett, mint tettrevágyó hollywoodi dublőz a filmcsillag helyére?!

Némelyikük *kémiai anyag*, de előfordul, hogy másik olcsóbb virágolaj helyettesíti a drága olaj-bázist. Szerény, kedves magyar virágunk, a *muskátli* például kitűnő alapanyagokat szolgáltat a kémiai úton készülő rózsaparfömhöz. Ne vessük meg ezt a parfümöt: a szintetikusát. *Új illatértéket adott a világnak. Az ibolya-parfüm* például csak azóta tökéletes, mióta feltalálták a *fonón* nevű kémiai anyagot. Az így készült ibolya-parfüm e kék virág teljes báját varázsolja élénk. Míg a jonon feltalálása előtti, régi, virágból, ekstrahált ibolya — az empire kedvenc illata — nem virágszagu volt, hanem föld és mohaszagu! De nemcsak az ibolya járt így, hanem az *orgona* is. őt a terpeneol nevű kémiai anyag varázsolta százszor különb orgona-parfümmé, mint amilyet *valaha*, készítettek.

A többi nemes illatok is mind a kémianak köszönhetik, hogy a világra jöttek. A Quelques fleurs, a Mitsukó, a Rue de la Paix, a l'Heure Bleue, — klasszikusai a parfümvilágnak, — soha nem születhettek volna meg kémiai anyagok nélkül. És sosem került volna forgalomba az a sok-sok száz illat, amelynek — olcsóbb bázisa lévén — olyan az ára, hogy bárki megveheti. Akár az álgyöngy, akár a műselyem, a parfüm is valamennyiünké ma!

A MODERN
BOSZORKÁNYKONYHA

De hogy is születnek, hogy is készülnek ezek az illatok, amelyeknek nyersanyaga kétféle?

Mesterséges nyersanyag, mely tisztán kémiai alapon születik és gyakran semmi köze a virághoz, vagy természetes nyersanyag, mely virágokból és állati anyagokból készül háromféle eljárással. A levendulát, a narancsvirágot, a cédrust és szantálolajakat például desztillálás útján kapják. Lombikban addig főzik a virágszirmot, vízgőzzel, amíg a gőz az illóolajtartalmat teljesen ki nem vonja. Ebből az illattal telt kihűtött s a hűlés által *vízzé* vált gőzből vonják ki az illóolajat.

A mimóza-bázist, a jázmint, más virágokat s a természetes állati nyersanyagokat, amilyen az egy fajta cetből származó *ambra*, bizonyos macskafaj belsejéből származó *civette*, extrahálás által nyerik. Bödönökbe rakják, jó oldóanyagokat (kloroformot, étert) öntenek rájuk. Az oldóanyag hamarosan kiszívja áldozatából az illatot, de nem soká örül neki. Ritkított levegőben addig párolják ugyanis, amíg helyében csak a tiszta illatanyag marad meg.

Ez a modern eljárás! Régebben *disznózsírral* kikapasztott dobozokba temették a mimózát, jázmint, civettet, ambrát, s addig hagyták így, amíg a zsír magába nem szítta az illatokat, majd párlás után legtisztább alakjukban vissza nem adta őket.

Grasse környékén hétszázötvenezer kiló jázminszirmot dolgoznak fel évente a francia nyersanyaggyárak. Messina évi százötvenezer kiló citromhéjolajat, hatvenezer kiló bergamotte-olajat exportál. Az olasz gyárak a maguk narancs- és citromolaját mulatságos módon nyerik. A nagy nyersanyag-gyár munkása egyik kezében narancsot vagy citromot tart, másik kezében kést. A késsel levágja a narancs héját, amelyet gyakorlott mozdulattal facsar ki egy óriási spongya felett. Az olaj a spongyába csurog s mint nyers narancshéj-olaj kerül forgalomba. Ez a primitív eljárás különös-

képen százszor gazdaságosabbnak bizonyult, mint a gépprészelés. Az ilymódon nyert illatanyagokból állítja össze a parfümös műve bázisát. Azt a bázist, amely értéket, nívót ad a parfümnek, sőt nem egyszer valóságos kis remekművé emeli.

Ám a túlbódító, túltömör illatbázist körül kell építeni. Terjedési teret kell neki adni. Ezt a teret a hozzáöntött *alkoholtól* kapja a parfüm. Megtörténik azonban, hogy még így alkohollal vegyítve is túltömör. Rafinált parfümös nem nyugszik bele ebbe, addig kever művébe szagtalanító anyagokat, amíg a parfüm — akár a festő képe — meg nem kapja a kellő könnyedséget. No most még egy kis *fixatórt*? Az alkoholt ez köti össze szervesen az illatbázissal, amellyel mindezideig nem tudott megbarátkozni. Erre a békítő szerepre rendszerint a *mosusz* vagy a *civette* vállalkozik.

Ha ennyire elkészült a parfüm, elteszik, mint a bort. Az idők folyamán lassú oxidációs és egyéb kémiai folyamat megy végbe a parfümben, amely *bouquet-t* kap, akár a tokaji bor, a chablis, a rajnai. A nemes parfümöt ez a bouquet különbözteti meg a primitívtől. A művész parfümöst türelme emeli a dilettáns fölé. Türelme, amely a parfümöt tökéletessé érlelteti. Guerlin például — a champs-elysées-i öreg Guerlin — a nagy konjunkturák idején inkább visszautasította a sokezer üveges amerikai rendeléseket, mint hogy »éretlen« parfümöt hozzon forgalomba. A francia illatszerészek szeniorja nem volt hajlandó áruja rovására meggazdagodni. Az ő példájának köszönhető, hogy ezekben az időkben — a gazdagság éveiben — mikor a parfümöt azon-melegében vették, akár a zsömlét, a francia illatszerek nívója nem süllyedt.

A BETEG PÁRFÜM

Ne higyjük, hogy az érett parfüm kész már az eladásra! Szó sincs róla! *Festeni* kell még és *fagyasztani*.

Utóbbi azért történik, hogy ellent tudjon állni a hidegnek, a télnek, amikor is az alkohol jóval kevesebb illóolajat old, mint a melegben. Akár a törékeny nő, a rosszul fagyasztott, gyenge parfüm megbetegszik télen.

Megzavarodik szegényke, így gubbaszt szomorúan a hideg idő beálltával jegesablakú kirakatokban.

Kémia ide, kémia oda, a párföm »valőrijét« ma is nemes kvinteszenciái alkotják. Ilyen kvinteszencia az abszolút jázmin, a mimóza, a rózsa. Parfőmjaink értékét ők adják. Szaguk *minőségét* azonban más adalékoknak köszönhetik. Az úgynevezett »édes illatok« például vanília, fahéj, ambra-adaléktól édesek. A »pikáns« parfőmök friss szagát könnyed virágdesztillátumok, vagy citromfajták szolgáltatják. Ezeknek a desztillátumoknak külön tőzsdéjük van Londonban. Itt határozzák meg a gyarmatokról jövő szantálfa, cédrusfa és más egzotikus fák, növények illat-desztillátumainak árát. Itt dől el, mit fizetünk az új, romantikus-nevű parfőmért.

De bármily keveset, bármily sokat fizetünk is érte, vigyázzunk, hogy *par főműnk ne mondjon rólunk mást, ne mondjon többet, mint amit magunk is szívesen mondanánk*. Gondoljunk arra, hogy a párföm kísérőzene, amelynek mi magunk vagyunk szövege.

A sötét, bódító illat érdekes démoni nőhöz illik, nem kedélyes, vidám pizséhez. De nem illik egyszerű muszlinruhához sem. Nagystílusú párföm csak nagystílusú toaletten érzi jól magát. Boldogtalanul terjeng a párizsi kreáción a szerény eau de cologne, Farina-család gyártmánya, gyermeke. Német lévén, ő csak a házitűzhely mellett érzi jól magát, egyszerű kis mosóruhán . . . Nem bódít, nem szédít. Kalandortermészetű nagy parfőmökkel ellentétben sosem ígér olyat, amit gazdája, a nő ne tudna megtartani.

